

**Комунальний заклад
«КРИВОРІЗЬКИЙ ФАХОВИЙ МЕДИЧНИЙ
КОЛЕДЖ»
Дніпропетровської обласної ради

СИЛАБУС**

Освітній компонент	Посттравматичні стресові розлади
Освітньо-професійна програма	Сестринська справа
Ступінь вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Спеціальність	I5 Медсестринство
Галузь знань	I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
Статус освітнього компонента	Обов'язкова
Форма навчання	Очна (денна)
Рік навчання / семестр	I рік, I,II семестр
Кількість кредитів ECTS/обсяг	Кредитів – 3 Усього годин – 90 Лекції – 8 Практичні заняття – 32 Самостійна робота – 50
Викладач	ЧАБАНЮК Сергій Олександрович
E-mail	s.chabanuk@krmedkol.com
Консультації	За графіком упродовж навчального року
Анотація до курсу	Освітній компонент "Посттравматичні стресові розлади" (ПТСР) спрямований на формування у майбутніх медичних працівників (медичних сестер/братів, фельдшерів, акушерів) професійних компетентностей для надання долікарської допомоги, розпізнавання симптомів та медико-психологічної реабілітації пацієнтів, які пережили екстремальні чи загрожуючі життю події. Враховуючи сучасні виклики в Україні, цей курс має чітке практичне спрямування. Навчання орієнтоване на такі ключові аспекти: своєчасна діагностика та скринінг (розпізнавання маркерів травми, проведення первинного скринінгу, надання першої психологічної допомоги, медико-соціальна реабілітація та супровід, профілактика професійного вигорання та самопомога.

Мета та завдання курсу

Метою вивчення освітнього компонента «Посттравматичні стресові розлади» є теоретична підготовка (розуміння сутності психічної травми, її класифікації та критеріїв діагностики ПТСР.) Практичні навички та компетентності (діагностика та скринінг (опанування методик виявлення ознак гострого стресу, депресії, тривожності та ПТСР), психологічна допомога (освоєння протоколів першої психологічної допомоги (ППД) та методів кризового консультування), реабілітація та підтримка.

Основні завдання освітнього компонента:

Теоретико-методологічні завдання: засвоєння понятійного апарату: вивчення сутності психотравми, криз, класифікації стресорів та концепцій розвитку ПТСР; вивчення патогенезу та клінічної картини, аналіз нормативно-правових та медичних стандартів.

Діагностичні завдання: опанування методів скринінгу та психодіагностики диференційна діагностика

Практично-терапевтичні та реабілітаційні завдання: вивчення сучасних методів терапії; організація комплексної реабілітації, робота з віковими особливостям.

Профілактичні завдання: формування травматичної резильєнтності, попередження вторинної травматизації.

ЗК 03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 05. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 06. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 10. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 11. Здатність працювати в команді.

ЗК 12. Навички міжособистісної взаємодії

ЗК 13. Здатність діяти на основі етичних міркувань.

СК 02. Здатність розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності і визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях та станах.

СК 03. Здатність задовольнити потреби пацієнта/клієнта протягом різних періодів усього життя (включаючи процес вмирання) шляхом планування, допомоги і виконання медсестринських втручань, оцінки та корекції індивідуальних планів догляду, створених у співпраці з пацієнтом/клієнтом, особами, що доглядають, членами сім'ї та іншими медичними і соціальними працівниками.

СК 04. Застосовування професійних навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення пацієнтові/клієнтові гідного ставлення, приватності інтимності, конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах

транскультурального медсестринства, толерантної та неосудної поведінки.

СК 05. Здатність ефективно застосовувати сукупність медсестринських навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення догляду на основі холістичного (цілісного) підходу, враховуючи задоволення потреб пацієнта у комфорті, харчуванні, особистій гігієні та здатності особи задовольняти свої щоденні потреби.

СК 08. Профілактична діяльність медичної сестри, направлена на збереження і зміцнення здоров'я, попередження захворювань й інформування та навчання пацієнта та членів його родини.

СК 15. Здатність організовувати та надавати невідкладну допомогу в надзвичайних ситуаціях у мирний та воєнний час.

Програмні результати навчання		ПРН 01. Проводити суб'єктивне та об'єктивне обстеження різних органів і систем пацієнта та оцінювати отримані дані. ПРН 02. Проводити діагностику: виявляти та оцінювати проблеми пацієнта. ПРН 03. Планувати медсестринські втручання. ПРН 06. Забезпечувати здоровий мікроклімат в колективі ПРН 07. Брати участь у забезпеченні спостереження за здоровим і перехворілим населенням, реабілітації та диспансерного нагляду. ПРН 18. Організовувати та проводити навчання пацієнтів та членів їхніх родин з медичних питань. ПРН 19. Проводити медико-гігієнічну пропаганду. ПРН 21. Володіти українською мовою для розв'язання професійних задач.	
Зміст курсу			
ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ			
№ з/п	Тема	Години	
01	Лекція 1. Феноменологія та етіологія психічної травми. Поняття про ПТСР	2	
02	Лекція 2. Клінічна картина, діагностика та нейробіологія ПТСР	2	
03	Лекція 3. Доказові методи психотерапії та комплексної допомоги при ПТСР	2	
04	Лекція 4. Психосоціальна реабілітація, посттравматичне зростання та профілактика вигорання фахівців	2	
	Всього	8	
ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ			
№ з/п	Тема	Години	
		практ	с.р.
	Модуль 1. Скринінг, діагностика та феноменологія ПТСР		
01	Тема 1.1. Первинний скринінг та інструменти оцінки ПТСР. Диференціальна діагностика ПТСР.	4	6
02	Тема 1.2. Клінічні прояви симптомів вторгнення та уникнення. Нейробіологія травми в клінічній практиці.	4	6
	Модуль 2. Сучасні методи психотерапії та інтервенцій		
03	Тема 2.1. Методика пролонгованої експозиції (РЕ) у лікуванні ПТСР. Терапія десенсибілізації та переробки рухом очей (EMDR).	4	6
04	Тема 2.2. Когнітивно-процесуальна терапія (СРТ). Техніки стабілізації та заземлення при дисоціативних станах.	4	6
	Модуль 3. Специфіка роботи з різними групами та коморбідність		
01	Тема 4.1. ПТСР у військовослужбовців та ветеранів. Робота з цивільним населенням в умовах війни та катастроф.	4	6
02	Тема 4.2. Особливості ПТСР у дітей та підлітків. Коморбідні стани при ПТСР.	4	6

	Модуль 4: Групова робота, фармакотерапія та профілактика вигорання		
01	Тема 6.1. Організація та ведення груп підтримки для осіб з ПТСР.	4	7
02	Тема 6.2.Фармакотерапія ПТСР та взаємодія психолога з психіатром. Вторинна травматизація та професійне вигорання терапевта.	4	7
	Всього	32	50
	Разом	40	50
Пререквізити		-	
Кореквізити		-	
Постреквізити			
Методи навчання		Словесні: розповідь, бесіда, пояснення; наочні: аудіо-відеоматеріали; електронні ресурси: інтерактивні посібники. Практична підготовка здійснюється шляхом застосування: симуляційні ігри та рольове моделювання, відпрацювання протоколів першої психологічної допомоги, тренінги із психорегуляції та самопомоги, аналіз клінічних кейсів, робота в малих групах та супервізія. Самостійна робота передбачає опрацювання інформаційних джерел, виконання тестових завдань, фізичних вправ.	
Методи контролю		Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять та має на меті перевірку рівня знань, умінь та навичок та виконання завдань самостійної роботи. Підсумкова оцінка за засвоєння матеріалу з дисципліни виставляється шляхом узагальнення поточних оцінок на практичних заняттях, складання тестових завдань з теоретичного матеріалу та виконання самостійної роботи.	
Види контролю		Тематичний та підсумковий контроль відповідно до навчального плану	
Перелік практичних навичок та умінь			
1. Проведення клініко-психологічного інтерв'ю з дотриманням принципів травма-інформованого підходу та мінімізацією ризику ретравматизації. 2. Застосування стандартизованих діагностичних інструментів та шкал (наприклад, PCL-5, CAPS-5, HTQ, госпітальна шкала тривоги та депресії HADS).3. 3. Диференційна діагностика ПТСР від інших розладів: гострого стресового розладу (ГСР), комплексного ПТСР (К-ПТСР), депресії, тривожних розладів та розладів адаптації. 4. Оцінка супутньої патології (коморбідності), зокрема оцінка ризиків зловживання психоактивними речовинами та селфхарму. 5. Оцінка суїцидального ризику та розробка індивідуального плану безпеки (наприклад, за Протоколом Колумбійського університету C-SSRS). Надання Першої психологічної допомоги (ППД) постраждалим у зоні надзвичайних ситуацій чи безпосередньо після травматичної події. 6. Техніки стабілізації та заземлення (Grounding) для купування гострих станів: панічних атак, флешбеків, дисоціації (дихальні вправи, техніка «5-4-3-2-1», прогресивна м'язова релаксація).Проведення психоосвіти для пацієнтів та їхніх родин щодо природи травми, механізмів розвитку ПТСР, нейробіології стресу та етапів відновлення.			

7. Застосування методів доказової психотерапії ПТСР (базові навички в межах обраного напрямку).
8. Профілактика професійного вигорання та вторинної травматизації (написання власного плану турботи про себе).
9. Проведення аналізу складних клінічних випадків та підготовка матеріалів для індивідуальної або групової супервізії / інтервізії.
10. Організація міждисциплінарної взаємодії (коректне перенаправлення пацієнта до лікарів-психіатрів для призначення фармакотерапії, соціальних служб, юристів).

Політика курсу

Загальні правила та вимоги до здобувачів освіти (відвідування занять, дотримання дедлайнів, професійна поведінка: студенти зобов'язані дотримуватися правил медичної етики та деонтології під час розбору клінічних випадків і взаємодії з реальними пацієнтами або симулянтами. Академічна доброчесність: суворо забороняються будь-які форми академічної нечесності. Виявлення плагіату або фальсифікації клінічних даних веде до незадовільної оцінки за завдання та передачі справи на розгляд комісії з академічної доброчесності. Тема ПТСР безпосередньо пов'язана з психологічними травмами (військові дії, насильство, катастрофи), політика компонента містить особливі правила: конфіденційність, екологічність комунікації, психологічна безпека.

Політика оцінювання

Критерії оцінювання. Оцінка виставляється за поточну активність на заняттях (тести, робота в групах, якість аналізу клінічних кейсів) та результати підсумкового контролю (іспит чи залік). Студент має право оскаржити отриману оцінку за офіційною процедурою, встановленою положенням ЗВО, звернувшись до завідувача кафедри або апеляційної комісії протягом визначеного часу (зазвичай 1-2 дні після оголошення результатів).

Інформаційні ресурси

1. Вінс В. А., Суворова А. Г. Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР): теорія, діагностика та практичні аспекти психотерапії // Науковий журнал / Збірник досліджень (оновлено 2024–2026).
2. Клінічна настанова, заснована на доказах «Посттравматичний стресовий розлад». Державний експертний центр Міністерства охорони здоров'я України, 2024. 145 с.
3. Михайлов Б. В. Посттравматичні стресові розлади. Київ : ВСВ «Медицина», 2025. 246 с.
4. Реакція на важкий стрес та розлади адаптації. Посттравматичний стресовий розлад: навчальний посібник / А. М. Скрипніков, Л. О. Герасименко, Л. В. Животовська та ін. Київ. : Центр навчальної літератури, 2023. 151 с.
5. Шварц А. Терапія комплексного посттравматичного стресового розладу. Практичне керівництво. / Переклад з англ. Київ : Діалектика, 2023 (актуальні тиражі 2024–2026).

Розглянуто та схвалено на засіданні випускової циклової комісії клінічних дисциплін

Протокол № 1 від «03» вересня 2026 р.

Голова ЦК _____ / Вікторія НЕЗНАМОВА /

(підпис)

(прізвище, ім'я)